

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Duæ aliæ opiniones. c. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

nomē, Deū impositū est, operatio videlicet ipsius, de qua disp. 8. c. 1. dicemus. Quod enim de Deo multa demonstrantur prædicata, quæ naturali ratione deduci possunt, non obest, quominus sit vere subiectum Theologiæ eo modo acceptæ: nam multa alia de substantia ipsius sola fide, & reuelatione credimus, quæ nulla ratione naturali demonstrari possunt: ergo subiectū huius fidei, & Theologiæ, quæ ipsam defendit, in his articulis, qui indigent declaratione, & defensione, est ipse Deus sub ratione absoluta Dei: atque ita corrumpit ratio Durandi, quæ probare volebat, Deum sub ratione Dei, non esse subiectum Theologiæ hoc modo.

Præterea non satis probatur, Deum sub ratione Saluatoris, esse subiectum Theologiæ hoc modo ex eo, quod fides illius in omni tempore fuerit necessaria: hinc enim solum fit, ut articulus iste sit inter alios præcipuus, non autem, ut ipsi tanquam subiecto, cetera omnino, quæ fide credimus, conueniant, & ad ipsum ordinentur: tum quia, ut infra c. sequenti dicemus, Deus saluator, est articulus complexus, qui habet pro subiecto Deum ipsum, cui tribuimus esse saluatorem, sicut cetera, quæ de ipso credimus, & prædicamus: subiectum autem alicuius habitus debet esse quid incomplectum, ut prima notatione dictū est, de quo cetera prædicantur: tum etiam quia cetera, quæ Deo tribuuntur, non omnia de ipso sub ratione Saluatoris, sed de ipso absolute prædicantur: ergo potius Deus sub ratione Dei, quam sub ratione Saluatoris, est vniuersale subiectum. Ad hæc non est necesse, ut contendebat Durandus, Deum esse subiectum Theologiæ sub ea ratione, sub qua potius respicit opus meritorium, sed sub illa, quæ incomplectum est, & ita vniuersalis, ut ei cetera eo modo, quem diximus, tribuantur: id quod absque dubio habet sub ratione absoluta Dei.

Hactenus contra Durandum ex ipsius principijs ita pugnatum est, ut simul etiam omnia ipsius argumenta dissoluta maneant. Nunc aliorum sententias referamus, qui omnes nulla facta distinctione Theologiæ, absolute quæstioni respondent: quocumque enim modo accipiat, idem subiectum habet.

C A P. IV.

Dua alia opiniones.

2. sententia Bonauent. Okam. Gabr. Albert.
Secunda igitur sententia est Bonauent. quæst. 1. Prolog. Okami q. 3. aliquantulum ante finem, & Gabriel. q. 9. art. 2. cum quibus conuenire videtur Albertus. p. Summ. tract. 1. qu. 3. memb. 1. & in d. art. 2. asserentium, tribus modis subiectum Theologiæ accipi posse: ex quibus tertio modo potius obiectum, quam subiectum vocari debet. Iuxta hunc modum dicunt, subiectum vniuersale, seu commune, sub quo continentur omnia, quæ tractantur in Theologia esse signa, vel res. Sed præterquam quod subiectum hoc modo ad præsentem quæstionem non pertinet, ut superius c. 1. notauimus adhuc hoc modo communis ratio obiecti totius Theologiæ non recte assignatur. Primum quia hæc non est adequata ratio omnium, quæ tractantur in Theologia, sed multo vniuersalior: sub ea namque comprehenduntur alie res, & signa de quibus Theologia non differit: tum etiam quia eadem ratione possemus res in vni-

ARTIC. VII.

uersum appellare obiectum philosophiæ, aut metaphysicæ. Ad hæc necessarium non est, vnam adæquatam, & communem rationem obiecti habitibus, aut facultatibus assignare, ut disput. 9. c. 3. prædictum est.

Hæc ergo tertia acceptione omiſſa, prædicti Doctores affirmant, subiectum Theologiæ alijs duobus modis vſurpari. Primum, inquit, est subiectum radicale, sic appellat Bonauentura: seu quod primum est perfectione, sic vocant Okam, & Gabriel. Albertus vero principale, & hoc modo primum subiectum Theologiæ est Deus: Quia dignitate ceteris omnibus prior est, & veluti fundamentum eorum. Deinde dicitur subiectum integrale, sic appellat Bonauentura: Gabriel vero, & Okam vocant subiectum continentia: & hoc modo dicunt, Christum esse subiectum Theologiæ: eo quod integrale contineat naturam humanam, & diuinam. Addit Bonauentura Christum hoc modo non tantum esse ipsam personam cum duabus naturis, sed cum omnibus, etiam mēbris mysticis, & quæ ad illam spectant. Hæc vero ratione videntur solum assignare subiectum commune continens omnia, quæ tractantur in scientia: de quo, ut iam diximus, non est multū curandum. Imo si ita esset, non oporteret assignare tertiam illam acceptionem, quam supra retulimus; siquidem Christus hoc modo, est vniuersale obiectum Theologiæ.

Horum itaq; sententia in eo tantum nobis probatur, quod asserunt, Deum esse subiectum Theologiæ: ei namq; conditiones illæ subiecti conueniunt, ut infra clarius patebit. Quare fallitur etiam Albertus, cum asserit, Christum secundum suam personam in duabus naturis, esse subiectum, de quo demonstrantur passionēs in Theologia: Nam sicut Deus glorificatur, aut Saluator non potest esse subiectum, ut etiam fatentur Okam, & Gabriel, quia subiectum debet esse quid incomplectum, ut de ipso non supponatur facta aliqua prædicatio, sic etiam non potest esse Deus homo. Alijs rationibus impugnat Scotus hanc sententiam sub quæst. 3. Prologi quæst. laterali 2. §. Ex prædictis apparet, quas consulo prætermitto.

Tertia sententia est aliorum asserentium, Deum quidem esse primum subiectum Theologiæ, non sub ratione Dei absolute, sed sub ratione glorificatoris. Ita docuit Greg. q. 4. Prolog. art. 2. & Marfil. q. 2. art. 5. Propositione 1. 2. & 3. Consentit Albertus in 1. d. 1. art. 2. qui omiſſa ratione subiecti communis, quam in secunda sententia retulimus, in qua cum Bonauentura, & alijs conuenit, pronunciat subiectum Theologiæ speciale, esse Deum non absolute, sed quatenus est alpha, & omega, hoc est, principium & finis. Omnia enim, quæ Theologia tractat, considerat quatenus sunt ab ipso, & propter ipsum. Conuenit ergo Albertus cum alijs, sed addit peculiarem aliam rationem, sub qua etiam Deus est subiectum, nempe rationem principij. Id ipsum asserit Agid. in Prolog. p. q. 1. nisi quod rationem principij refert tantum ad restaurationem nostræ salutis. Hanc sententiam probat primo Greg. ex August. 14. de ciui. c. 1. ubi dicit Theologiam, quam ipse toto capite appellat sapientiam, de ijs rebus differere, quibus fides saluberrima, quæ ad veram beatitudinem ducit, gignitur, nutritur, defenditur, & roboratur. Mani-

Subiectum radicale Theologiæ est Deus Bonauent. Okam. Gabr. Albert. Subiectum integrale Theologiæ Christum.

14.

15.

Scotus.

3. sententia Deus ut glorificator subiectum Theologiæ Bonauent. Marfil.

Agidius.

August.

16.

Manifestum autem est non loqui de fide solum: subiungit enim. *Qua scientia non pollent fideles plurimi, quantum polleant ipsa fide plurimum:* loquitur ergo de scientia Theologiae: qua probatur, & defenduntur mysteria, ideoque dixit, hac scientia, fidem gigni: Doctores enim Theologi in ea petiti plurimos ad fidem conuertentes, in ipsis fidem gignunt, nutriendi, & roborandi, dum indies magis, ac magis eos doctrina mysteriorum informant. Quocirca, cum dicat Augustinus, hanc scientiam esse de iis rebus, quae ducunt nos ad beatitudinem, aperte indicat, Deum sub eadem ratione esse obiectum huius scientiae, sub qua est etiam obiectum beatitudinis ad quem res ipsae qua in ea tractantur, perducunt. Eadem sententia suaderi potest rationibus, quibus probant Gregorius, & alij, Deum sub ratione absoluta Dei, non esse subiectum Theologiae; eas tamen, quod directe pugnent contra veriorum sententiam, inferius referemus.

Hanc opinioem impugnant Okam, & Gab. loco citato hoc optimo argumento. Ratio Glorificatoris, Redemptoris, & alia id genus, non sunt rationes subiecti, sed praedicati, quia, ut supra dicebamus, in hoc complexo, *Deus glorificator*, supponitur aliqua enunciatio, in qua, Glorificator, est praedicatum, & Deus subiectum, sed subiectum scientiae debet esse incomplexum, de quo aliquid enunciamus: ergo Deus glorificator non est subiectum Theologiae, sed Deus absolute. Secundo Scotus q. illa 2. lateral. §. *Contra istos*, & Bassolis q. 4. Prol. art. 1. §. *Secundo proba*, hac ratione eandem sententiam refellunt. Subiectum scientiae realis non potest esse ens rationis, vel ratio formalis subiecti non potest esse ens rationis, sed ratio Glorificatoris est ens rationis, sicut quaecumque, quae in Deo habent respectum ad creaturas: ergo sub illa ratione non potest esse subiectum. Alias quoque adducunt rationes, quae ad primam reduci possunt.

Hac tamen ratio, licet non assumat verum, nimirum scientiam realem non posse esse de subiecto, quod tantum est ens rationis. Id tamen in Theologia verissimum est, quia licet consideret multa in Deo, per respectum ad creaturas, qui tantum est rationis: tamen non omnia, quae tractat, habent respectum rationis, neque ea de subiecto aliquo, quod sit ens rationis, sed de ipso Deo considerat. Quod si aliquis respondeat, rationem Glorificationis non accipi pro respectu illo ad creaturas, sed pro essentia ipsa divina, qua beaur, hac sane realis est: verum, ut notauit Bassolis, si Deus hac ratione esset subiectum Theologiae, esset quidem sub ratione deitatis, sub qua est obiectum beatitudinis. Ex quo tertia etiam ratio desumitur aduersus Gregorium, si enim, ut ipse faretur, idem est subiectum Theologiae, quod est obiectum beatitudinis, erit Deus sub ratione Dei subiectum Theologiae, hac enim etiam ratione beatur, nam ratio glorificationis est denominatio quadam extrinseca proveniens ab actu beatitudinis, sicut denominatio scibilis ab actu sciendi, quae non sunt de ratione obiecti, aut subiecti, quatenus ad ipsum scientia referuntur, ut patet ex doctrina tradita disp. 7. cap. 3.

CAP. V.

Deum sub ratione absoluta Dei esse subiectum Theologiae, verior sententia est.

Postrema sententia mihi maxime probatur, quae affirmat Deum sub ratione absoluta Dei esse subiectum Theologiae: eam tradiderunt S. Thomas, Caiet. & recentiores aliqui in hoc articulo. Henricus in Sum. art. 19. q. 1. Ricard. in Prol. q. 6. Scot. q. 3. in 2. q. lateral. §. *ex dictis patet* §. *ad primam questionem*. Scotus. & §. *Nunc autem viaendum est* Bassolis quaest. 4. a. 2. Capreol. q. 4. a. 1. conc. 5. addita etiam doctrina, quam tradit in calce art. Maior. q. 7. circa finem. Canus 12. lib. de loc. c. 2. Quod vero ait Henricus quodlib. 12. q. 1. videlicet Deum sub ratione infinitatis esse subiectum scientiae, quam Deus habet de seipso, non autem scientiae, quam Beati, aut viatores de ipso habent, contra praedicam sententiam non est. Nam in eo quodlibet asserit Deum sub ratione infinitatis formaliter, esse subiectum scientiae, quam ipse de se habet: non solum quia Deus cognoscens se ipsum videt se esse infinitum, nam etiam creatura cognoscit Deum infinitum esse, sed quia Deus se infinitum, & infinito modo intelligit ita, ut perfectio cognitionis rei cognitae aequatè respondet: & ideo asserit, infinitatem se habere ex parte ipsius subiecti, quod cognoscitur formaliter: at cognitio creaturae, finitae certe perfectionis est, & ita, quantum intelligat Dei infinitatem, ei adaequatè non respondet. Atque hac ratione dixit Henricus, Deum, non sub ratione infinitatis formaliter esse subiectum scientiae creatae, sed infinitatem ecomitanter tantum se habere. Cum igitur hac postrema sententia asserit, Deum sub ratione absoluta Dei esse subiectum Theologiae, intelligit Deum non comprehendendo infinitatem illius, aut aliud attributum: nam infinitum, & cetera attributa tantum passionem de Deo demonstrat. Vtrum vero ratio infinitatis formaliter comparetur cum subiecto Theologiae, an ecomitanter iuxta sententiam Henrici, non est praesentis controuersiae.

Deinde obseruandum est Deum non solum esse subiectum Theologiae quoad eam partem, quae versatur circa veritates necessarias, sed quoad eam etiam, quae de contingentibus est, ut de iustificatione, incarnatione, &c. Ut admonet Scotus, ceteri namque absque distinctione loquuntur praeter Bassolis, qui in eo art. 2. §. *De Theologia vero*, censet, quoad eam partem, quae circa contingentia versatur, Deum non esse subiectum sub ratione Deitatis, sed sub alia ratione, ut sequenti dicemus. In confirmationem huius sententiae S. Thomas & Henricus hac vtuntur ratione: sic se habet subiectum ad scientiam, sicut obiectum ad potentiam, vel habitum: illud autem est obiectum potentiae, aut habitus sub cuius ratione cetera omnia referuntur ad potentiam vel habitum: sicut color ideo est obiectum visus, quia cetera, ut lapis, & homo, referuntur ad visum, eo quod habeat colorem: illud igitur erit subiectum Theologiae sub cuius ratione omnia referuntur ad ipsam, atque omnia de quibus tractat Theologia considerantur in ea, vel quia sunt ipse Deus, vel quia ad ipsum ut ad principium, & finem ordinem habent: ergo Deus est proprium subiectum Theologiae.

Hac est prima ratio S. Thomae, quae optime probat, si propositio assumpta in ea rectè intelligatur. Est ergo comparatio inter obiectum habitus, & subiectum hoc modo intelligenda: quemadmodum nihil est obiectum potentiae, vel habitus, quod non habeat rationem illam communem obiecti, vel essentiae, sicut albedo, vel acciden-

Okam.
Gabriel.
Refellitur
sententia
Gregor.

Scot.
Bassol.
17.

Prima
ratio.
19.

Secunda
ratio.

Scot.
Bassol.

Ratio
S. Thomae.
S. Thomae.
Henrici.

20.

S. Thomae
Explicatur
ratio.
Quomodo
subiectum
scientiae
comparatur
cum
obiecto
potentiae.